

Vladimir Bartol

ALAMUT

Avtor: Vladimir Bartol

Naslov: *Alamut*

Založba: Sanje, 2002

Kraj dogajanja: Iran oz. Alamut – trdnjava severozahodno od Teherana

Čas dogajanja: leti 1092 in 1093 n. št.

NASTOPAJOČE OSEBE

Hasan Ibn Saba – Seiduna – vrhovni poglavar, naslednik Preroka, strašni voditelj perzijske sekte izmailcev.

Avani Ibn Tahir – Tahirjev vnuk, ki pride na Alamut z namenom maščevati dedkovo smrt (Tahir je umrl kot mučenec v Iranu). Je zelo pameten in hitro se izuri v odličnega vojaka, tako da postane fedai (fedai je izmailec, ki je pripravljen, da se brez spraševanja žrtvuje na ukaz vrhovnega poglavarja). Je tudi eden izmed treh fedaijev, ki imajo to »čast«, da jim Seiduna odpre vrata v raj. Nato ubije velikega vezirja Nizama al Mulka, ki mu tik pred smrtjo razkrije Seidunovo prevaro. Ibn Tahir se mu želi nato maščevati, a Seiduna sprevidi njegovo namero in ga pravočasno ustavi. Kljub temu, da je poskušal ubiti vrhovnega poglavarja, se Ibn Tahir še drugič izogne smrti.

Halima – kot sužnja je bila prodana v rajske vrtove, kjer je bilo že mnogo deklic. Vse so vzgajali za hurije. Halima je bila lepo sprejeta in vedno dobre volje. Ko je v raj prišel Sulejman, se je zaljubila vanj. Dejstvo, da ga ne bo nikoli več videla, pa jo je pognalo v smrt.

Mirjam – Hasanova žena in najlepša med dekleti v raju. Slepota je ubogala Ibn Saba, saj je želela, da bi jo ta resnično ljubil. Zato jo je prizadelo, ko ji je naročil, naj ona »poskrbi« za Ibn Tahirja, ko bo le-ta prišel v raj. Ta dogodek ter nato še nenadna Halimina smrt sta jo privedli do samomora.

Dai Abu Ali in Buzruk Umid – Hasanova dediča in njegova desna roka. Tretji dedič bi moral biti Husein Alkeini, vendar ga je umoril Hasanov sin Hosein (zakon za umor zahteva obglavljenje in Ibn Saba ne naredi izjeme).

Ostale osebe:

Skopljenec Adi, Apama, rajske deklice Sara, Sulejka, Fatima idr., fedaiji Sulejman, Jusuf, Obeida in ostali, daiji Abu Sorak (učitelj zgodovine, pesništva, slovnice), Ibrahim (učitelj dogmatike, algebre, arabske slovnice ter modroslovja), Abdul Malik...

OBNOVA

Na grad pride Halima, ki se drugim deklicam pridruži v prelepih vrtovih Alamuta. Na drugi strani trdnjave se učencem pridruži Ibn Tahir, ki se bo izsolal za fedaija. Na Alamutu obstajata tako dve življenji: na eni strani so vojaki, ki se poleg vojskovanja učijo tudi izmailskega nauka in predanosti vere ter na drugi strani dekleta, ki bodo fantom predstavila raj.

Ko Turki napadejo Alamut, mladi fedaiji najprej bitko le od daleč opazujejo, nato pa dobijo dovoljenje, da lahko v njej tudi samo sodelujejo in z navdušenostjo se podajo v boj. Več kot sto Turkov je izgubilo življenje, ostali pa so zbežali. Po zmagi je bilo vedno več vernikov, ki so prihajali na grad. Nato je Nizam al Mulk prišel ponovno na oblast in Ibn Tahir je dobil nalogo, da ubije Hasanovega smrtnega sovražnika. Preoblečeni Ibn Tahir se odpravi do Bagdada, kjer stopi do velikega vezirja Nizama ter mu zarije naostreno pisalo s strupom v vrat. Le-ta svojega morilca ne obsodi na smrt, saj želi, da se Ibn Tahir maščuje Seiduni. Avani to tudi želi storiti, a mu ne uspe. V pogovoru s Seiduno in razložitvijo notranjega nauka izmailstva ter željo po pregonu Turkov z oblasti, Ibn Tahir spozna Hasanovo vero, mu celo verjame in oprostí. Seiduna mu nato dovoli odhod z Alamuta. Ibn Saba pošlje Džafarja s podobnim načrtom proti sultanu. Džafar sultana zastrupi, umre pa tudi sam. Iran tako izgubi svojega najmogočnejšega vladarja. Hasan Ibn Saba s tem dokonča zadnje poglavje svoje tragedije.

SEIDUNA

Hasan Ibn Saba je resnična zgodovinska oseba, avtor jo je le priredil svojemu okusu. Je vrhovni poglavar in naslednik Preroka. Že kot otrok si je zadal cilj osvoboditev Perzije izpod seldžuških Turkov in temu podredi celotno življenje. Na poti proti uresničitvi tega cilja ne pozna ovir in se drži vrhovnega izreka izmailcev, ki se glasi: »Nič ni resnično, vse je dovoljeno.«.

Svoje vojake želi izšolati v najboljše in najbolj predane izmailskemu nauku. Zanaša se na vero in le-ta ga ne pusti na cedilu. S pomočjo hašiša popelje tri najboljše fedaije v namišljeni raj in jih nato prepriča, da bodo s smrtjo in popolno vdanostjo zaslužili raj po smrti. Ni mu žal, ko Sulejmanu in Jusufu naroči, naj se ubijeta, le da bi dokazal svojo moč in moč vere, Obeida ubije, da ga ne bi izdal, Ibn Tahirja pošlje tako rekoč v smrt v Bagdad... Njegove sanje iz mladosti se na koncu izpolnijo: veliki vezir je mrtev, sultan je mrtev, mogočna država Seldžukov je v razsulu, on pa je vzgojil in izšolal vernike, kakršnih nima noben vladar.

O AVTORJU - Vladimir Bartol (1903-1967)

Vladimir Bartol je bil pisatelj, dramatik, esejist in kritik. Rodil se je na pustni torek, 24. februarja, pri Sv. Ivanu v Trstu. V Ljubljani je diplomiral iz biologije in filozofije ter naredil doktorat, izpopolnjeval se je na pariški Sorboni. Do druge svetovne vojne je bil večinoma svobodni književnik. Sodeloval je pri številnih revijah in časopisih, predvsem pri svobodomiselní Modri ptici, med vojno je bil v OF. Po drugi vojni je celo desetletje preživel v Trstu, zatem pa se je spet naselil v Ljubljani (kot uslužbenec SAZU). Zanimal se je za nove psihološke teorije (Freud, Jung), kar je našlo odsev tudi v njegovem delu. Izhajal je iz ekspresionizma in ustvaril slovensko različico moderne psihoanalitične in filozofske proze.

Njegova najpomembnejša dela so:

- zbirka novel in zgodb *Al Araf* (1935)
- roman *Alamut* (1938)
- *Tržaške humoreske* (1957)
- avtobiografija *Mladost pri Svetem Ivanu* (zbirka v treh knjigah: *Svet pravljív in čarovnije*, *Pot do učenosti*, *Romantika in platonika sredi vojne*).

O ROMANU

Alamut je roman, ki opisuje dogajanje muslimanskega sveta. Roman pa ni le zgodovinski, temveč je tudi psihološki, idejni in celo filozofski.

Avtor je svoje delo zasnoval na popolnoma verodostojnih zgodovinskih dejstvih. Realni čas dogajanja romana traja samo dobrega pol leta, od pozne pomladi do pozne jeseni 1092, z retrospektivami pa seže v celo drugo polovico 11. st., v kateri je Perzijo z vzhodnim svetom sunitskih muslimanov, ki so bili podložni dinastiji bagdaskih kalifov Abasidov, neobhodno zaznamoval imperij seldžuških Turkov, muslimanski zahod pa šiitska dinastija Fatimidov s sedežem v Kairu. V Alamutu se problematizira načelo, da je v svetu brez Boga dovoljeno vse, torej tudi fantastično izrabljanje oblasti in religije ter ubijanje v njenem imenu.

Celotna alamutska snov je zgodovinsko verna. Avtor uporablja podobe živih oseb (nekatero je celo osebno poznal). Je veren prikaz početka zgodovine izmailcev v že omenjenem letu 1092 z ustanoviteljem sekte ašašinov, Hasanom Ibn Sabo na čelu, obenem pa je to živa prisproda dobe strašnih diktatorjev med obena vojnama.

MNENJE O KNJIGI

Knjiga mi je bila zelo všeč. Čeprav je kar obsežna, sem jo prebrala v manj kot tednu dni. V njej lahko zasledimo avtorjevo izjemno razgledanost in poznavanje dogodkov, saj navaja veliko podatkov o izvoru izmailcev ter njihovi sovražnosti do Turkov. Pripovedovanje je zanimivo in napeto. Motilo me je le veliko število oseb in podobna imena, saj si le s težavo vse zapomniš ter (pre)dolga opisovanja preteklih dogodkov.